

INFORMACJA

z wykonanego zadania na rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej

zrealizowanego na podstawie decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 8/2018, znak sprawy: ŻW.eoz.862.14.2.2018.ek, z dnia 19.04.2018 r. wydanej na podstawie § 2 ust. 1 i ust. 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.).

Tytuł zadania: „Analiza bioróżnorodności hodowlanych lisów pospolitych pastelowych, lisów pospolitych białoszyjnych i tchórzy na podstawie cech fenotypowych i użytkowych, na przykładzie populacji nie większych niż: 110 sztuk lisów pospolitych pastelowych, 110 sztuk lisów pospolitych białoszyjnych i 200 sztuk tchórzy”.

Lp. 1 w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.)
--

Okres realizacji: 2018 r.

Populacje lisów pospolitych: pastelowych i białoszyjnych oraz tchórzy, będące przedmiotem badań w tym zadaniu, są przykładem cennych odmian barwnych o unikalnych i efektownych cechach fenotypowych.

Lis pospolity pastelowy

Lis pospolity białoszyjny

W krajowej hodowli zwierząt futerkowych, w/w populacje lisów są przykładem rodzimych odmian barwnych, które jako mutacje lisa srebrzystego pojawiły się w latach 70-tych ubiegłego wieku.

Lis pastelowy odznacza się ciemnobrązową okrywą włosową. W tym samym kolorze są pysk, uszy, łapy, brzuch i ogon zakończony białym kwiatem. Barwa podszycia jest brązowoszara z niebieskim odcieniem. Posrebrzenie na tułowi występuje maksymalnie do połowy długości zwierzęcia. Umaszczenie pastelowe jest genetycznie uwarunkowane

homozygotycznym układem dwóch genów recesywnych bb. Heterozygoty, nosiciele tego genu Bb mają genotyp lisa srebrzystego i niczym nie różnią się od homozygot BB. Utrzymywany w kraju lis pastelowy występuje w trzech typach barwnych. Najbardziej preferowany jest typ ciemnobrązowy.

Lis białoszyjny charakteryzuje się efektownym ciemno metalicznym, srebrzystym umaszczeniem z szerokim, białym kołnierzem wokół szyi, przechodzącym pasmem bieli na podgardle i brzuch. Zwierzęta tej odmiany wyróżnia ponadto biała obwódka nosa przechodząca w strzałkę wzdłuż pyska i czoła oraz białe łapy z czarnymi cętkami lub plamami. Gen białoszyjności (W^n) warunkujący charakterystyczne umaszczenie jest odmianą alleliczną genu z locus "W", a w układzie homozygotycznym jest genem letalnym.

Okrywa włosowa, obu odmian barwnych, jest bardzo gęsta na grzbiecie, odznacza się także jedwabistym, delikatnym i sprężystym włosiem.

Tchórz

Tchórz hodowany powstał w wyniku kojarzenia tchórza europejskiego z jego białą odmianą – fretką. Odziedziczył on po tchórze ciemne, kontrastowe ubarwienie okrywy włosowej, a po fretce plenność i łagodność. W celu poprawy jakości okrywy włosowej, w połowie lat 80-tych ubiegłego wieku, krajową populację tchórzofretek uzupełniono materiałem importowanym. Uzyskano zwierzęta o popielato-kremowym typie barwnym, poprawiła się gęstość okrywy włosowej, a długość włosów pokrywowych uległa skróceniu przy jednoczesnym równomiernym zawołowaniu. Zachowanie korzystnych cech okrywy włosowej do chwili obecnej wyznacza kierunek prowadzonych prac hodowlanych.

Aby zapobiec wyginięciu, zarówno lisy pastelowe i białoszyjne, a także tchórze zostały objęte ochroną zasobów genetycznych zwierząt futerkowych. Celowym też wydaje się

utrzymanie tych odmian barwnych, ze względu na ogromny trud włożony w ich wytworzenie oraz utrwalenie pożądaných cech.

Prowadzone w 2018 roku badania miały na celu zgromadzenie danych o cechach użytkowych i reprodukcyjnych z uwzględnieniem czynników środowiskowych takich jak sposób utrzymania i obsada klatek. Obserwacjami objęto populację:

- 74 samic lisów pospolitych pastelowych (jedno stado),
- 104 samic lisów pospolitych białoszyjnych (dwa stada),
- 69 samic tchórzów hodowlanych (dwa stada).

Populacje w których prowadzono badania różniły się między sobą: wielkością stada podstawowego (od 14 do 90 samic w przypadku lisów i od 28 do 41 samic w przypadku tchórzów), strukturą wiekową samic (od 1 do 10 lat – lisy i od 1 do 6 lat – tchórze), sposobem utrzymania – klatki w systemie pawilonowym (jedno- i dwustronne) oraz wolnostojące (pojedyncze dla ♂ i łączone po dwie dla ♀), obsadą klatek młodych tchórzów (po 2 sztuki różnej płci i po 3 sztuki w obrębie tej samej płci), systemem żywienia związanym z dostępnością produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i roślinnego na rynku a także wskaźnikami użyteczności rozplodowej.

Poszczególne stada różniły się także długością trwania okresu kryć i wykotów, liczbą samic pokrytych, jałowych, wykończonych oraz niszczących mioty. Procent odchovu młodych lisiąt wahał się od 76 do 91%, natomiast tchórzów od 0 do 81%.

W bieżącym roku, procent samic wykończonych u lisów pastelowych i białoszyjnych wynosił odpowiednio 81% i 86-100%. Spośród wykończonych 151 samic lisa pospolitego 10 zniszczyło swoje mioty. Z odsadzonych ogółem 634 młodych lisów pospolitych uzyskano 135 lisów pastelowych (60-♂ i 75-♀) i 193 lisy białoszyjne (102-♂ i 91-♀), a ocenie fenotypu oddano tylko 61 młodych lisów. Od samic lisów pastelowych, które nie zniszczyły swoich miotów, uzyskano średnio 4,9 szczenięcia żywo urodzonego i 4,5 odsadzonego. Te same wartości liczone dla samic lisa białoszyjnego, dla obu ferm łącznie, wynosiły 5,0 i 4,2 szczenięcia.

W badanej populacji tchórzów procent samic pokrytych wahał się od 51 do 93%. Śmiertelność młodych za okres odchovu wynosiła od 17 do 100%. Od 28 samic wykończonych uzyskano łącznie 199 szceniąt żywo urodzonych, co daje średnią miotu na poziomie 7 sztuk. Odsadzono 148 osobników, w tym 70 samców i 78 samic. Najlepsze wskaźniki odchovu uzyskano dla zwierząt 1-rocznych. W tej grupie wiekowej średnia liczba odchowanych zwierząt w miocie wyniosła 7,9 szt., a procent odchovu – 89%.

Ocenie pokroju poddano łącznie 19 młodych osobników, co stanowi zaledwie 12,8% z stawki zwierząt odsadzonych.

Przeprowadzona analiza uzyskanych wyników wskazuje na konieczność kontynuacji badań w kolejnych pokoleniach, w celu dalszej poprawy zarówno cech fenotypowych jak i reprodukcyjnych. Niezbędne jest zwiększenie stopnia zgodności wyglądu ogólnego zostawianych do dalszej hodowli zwierząt futerkowych z wzorcem przy zachowaniu niepowtarzalnych cech ich okrywy włosowej.